

Ամեն օր կհրատարակի : — Հետը առ այժմ 20 փարայ է : — Մայրաքաղաքին մէջ բաժանորդ ըլլալ ուղղը 40 դրշ : պիտի վճարէ 100 թուոց համար : իսկ գաւառաց մէջ 45 դրշ : գարձեալ 100 թուոց համար : թղթատարութեան ծախքէն ազատ ըլլալով : — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար : — Լրագրիս վերաբերեալ նամակ և ուրիշ օրէէ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կոստանդնուպօլիս Մահմադ փաշա Գաշըզճի խան վերի յորկը թիւ 9 :

ՔՍՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

Աստիկանութեան տտեանին (տիպանը Չապլթիյէ) անդամ անուանեցաւ իշայսերական պալատականներէն Հիւսէյին պէյ :

— Երտաքին թղթակցութեան վերատեսչութիւնը Բերթէյէ էֆէնտիին յանձնուեցաւ : որ երբեմն Սիւնեյի օսմանեան գործակատար էր :

— Լրագրական գրասենեակին անօրէն Սաքըղեան Յովհաննէս էֆէնտիին երկրորդ աստիճանի առաջին կորդի պաշտօնատարութիւն տրուեցաւ :

— Պէրութի Բուսուճմաթի վերատեսչութիւնը Թաշիր էֆէնտիին յանձնուեցաւ : որ Հալէպ կվարէր այս պաշտօնը :

— Հալէպի Բուսուճմաթի վերատեսուչ կարգեցաւ Պանուրեան եղբայր Բուսուճմաթի վերատեսուչ Մահմուտ էֆէնտիին : որուն յաջորդեց Պաղտատի բարիպաշտական հաստատութեանց տեսուչ Մուսթաֆա պէյ :

— Հասարակաց կրթութեան պաշտօնայ Սիւպհի պէյը առժամանակայ պաշտօնով մը Կրետէ գնաց շարաթ օրը :

— Իանտիայէն (Կրետէ) նոյեմ. 14

թուով հետեւեալ լուրերը զրուած են Իսթամպուլ լրագրոյն :

— Մեղհանուր կուսական Պանտիայի կառավարիչ Բերթէյէ փաշային հետ հոս գալով : Կորին վսեմութիւնը երկու օր յետոյ Չաթալ գիւղ գնաց և կեդրոնական հրատանտարին հրահանդէսներ տալով հոս դարձաւ և հետեւեալ օրը առաւօտուն յատուկ շոգնաւով Հանիա ուղևորեցաւ :

— Ապստամբ Բէզլէյէ դաւառին շրջակայքը կոխկոխել խուճմը տաճկաց արջառն յափշտակեցին ու փախան : Չաթալ գիւղի կեդրոնը գտնուող կայսերական զօրքը ըստ սովորութեան շրջելու ելած առնինն ապստամբաց պատահելով, Յիսմ կուռի բռնուեր և բնիկ հիւսնաւորներէն մէկը մեռեր ու երկու կանոնաւոր զօրք վերաւորուեր են : Իսկ ապստամբաց կողմանէ՝ առած տարածներէն զատ, երեսունէն աւելի զիակ մնացած է : Մտնցմէ 7 հոգի ողջամբ բռնուելով քաղաքը բերուած ու բանտարկուած են :

— Երթօղրէլ անուն շոգնաւով երկու փաշա զօրք Հանեայէն եկած և առայժմ բերդերը զետեղուած են :

— Հիւսէյին անուն զիւղացի մը գինովալով շուկային մէջ պտըտած ատենը, քովը գտնուած ատրճանակովը Սալիմ պէյ անուն երիտասարդ մը զարկած ըլլալով

անմիջապէս մեռեր է : Գիւղացին թէև նախ յաջողեր է փախչել, բայց քիչ մը հաբը բռնուելով բանտարկուեր է : Վրն-նութիւնք սկսուած չըլլալով, տակաւին յայտնի եղած չէ այս մարդասպանութեան պատճառը : Այսանկալն տեղւոյս երեւիլը ընտանիքներէն և բարեբարոյ մէկն ըլլալով, հաարակութեան մեծ վիշտ պատճառած է :

“Օրինորական գլխաւոր քարտուշար Օրհհիէն էֆէնտին ապատմութեան կողմն անցած է, իւր վրայ ստակ անցուցած և նեղը ձգուած ըլլալուն պատճառաւ : Այս դէպքին վրայ շատ պատմութիւններ կըլլան, բայց կկարծուի թէ՝ ձգել փախչելու չափ ծանր չէ իւր վրայ անցուցած գումարը :

“Այս առաւօտ թեթև գետնաշարժ մ'եղաւ” :

— Հանիայէն դրուած է դարձեալ այս լրագրոյն :

“Առաւմարական պալատին մէջ կըղզւոյն կարգադրութեան վերաբերեալ կայսերական հրովարտակը մեծ հանգէտով կարգացուեցաւ ի ներկայութեան զինուորական ու քաղաքական երեւելի պաշտօնատարաց և երեսփոխանաց : Հետոյ բարձր Մհէկարբոսն ատենադանութիւն մ'ըրաւ, և օգոստ Սուլթանին կենաց համար բարեմաղթութիւններ ըլլալով և բերդէն ՉԱ թնդանօթ նկատուելով ուրախութեան օր մ'եղաւ” :

— Այսեւր թէ՛ ինչպէս ուրիշ անդամներ ալ պատահած է, Տրապիզոն երթեւեկող շրջանաւները մէկմէկու հակառակելով՝ սկսեր են Տրապիզոնէն մայրաքաղաք ճամբորդ փոխադրել միայն 10 ականդը առնելով :

Մասիս կա՞ իւր վաղաւրէ : — Ծառէկ կա՞ իւր վաղաւրէ :

Իրագրական ասպարիզին մէջ լռութիւնը եթէ շատ անգամ արհամարհանք կնշանակէ, անուրանալի է որ երբեմն ալ մանաւանդ ինքնապարծ ու յանձնապատան մարդոց աչքին վատասրտութիւն ու յանցաւորութիւն կերեայ : Այս դիտմամբ է որ այս անգամ կը քննուի մեր լռութեան կապը, և մէկ քանի խօսք կընեմք փունջը քրքրել կամ ոտնակոխել ուղղուներուն դէմ :

Մասիսի Աղաբը՝ վերջին օրերս՝ կամ լաւ ևս է ըսել՝ փունջն օրական ըլլալէն ի վեր, Տրամաստութիւնք անուանալ մէկ քանի յօգուածոցը մէջ փունջն մէկ գրէի սխալը և մէկ կարծիքը կհեղնէ : Փունջը Տակաւ ըսելու տեղ սխալմամբ Տիկ ըսեր է : Աթէ այսպիսի վերադամը աշխարհահռչակ ընելու և հեղնելու չափ մեծ է, ո՛չ նուազ մեծ է ուրեմն Մասիսի մէջ աղբաւեր և աղբաւեր բառերուն անխտիր գործածութիւնը, որոց նշանակութեանց մէջ մեծ միհ մը կայ, ուր շատ տիկեր ու տակաւներ կրնան սուղիլ ու անհետանալ : Աղբայր Աղաբը զիտնալու է թէ՛ եթէ բժանդրութեան ելնեմք, ո՛չ թէ փունջը, Մասիսը, այլ ամենէն երեւելի գործերն ու հեղինակութիւններն անգամ խճրճել անհնար չէ :

Մուրատեան մեծ Ռակոբիկ աղայի խնդրոյն մէջ փունջն ալ իրրե օրադիր իւր կարծիքները յայտնած ատենը, Մասիս և իւր Աղաբը անոր կարծիքները դատափետելու կնշնն խօսելու և կարծիք յայտնելու ազատութիւնը միայն իրենց սեպհականելով : Փունջը երբէք այս խնդրոյն մէջ կրկնակնութեան պաշտպան կեցած չէ, այլ իրրե մարդ սխալող ու իրրե մեծ մարդ ապաշաւող ու դարձող

ազնուական ազդեցնոյ մը ու անոր գեր-
դաստանին արժանեաց վրայ բարեմտու-
թեամբ մէկ քանի խօսք ըրած է : Մասին
որ տրամաբանութիւնը ու տրամախոհու-
թիւնը և պատշաճից օրինաց բարձրագոյն
գիտութիւնը ուրիշին չտար, և քաջըջէ
Փունջի գիտողութիւնը և նախատանօք կը-
յարձակի Մուրատեան մեծ . Յակոբիկ
ազգայի վրայ, թերևս փափաքելով որ զա-
նի կամուրջին գլուխը ի կախ տեսնէ, և
Մուրատեան գերդաստանը իսպա՞ռ ան-
հետացած : Մասին կհարցունեմք թէ
պատշաճից օրինաց ո՞ր յօդուածին հա-
մաձայն վարուած կըլայ ինքը երբ զգա-
ցելոյ մը վրայ չարաչար կյարձակի և կը-
վատարանէ : Մասին կհարցունեմք թէ
ինչո՞ւ արդեօք այս խնդրոյն մէջ այս առ-
տիճան խստասրտութեամբ կվարուի, մի-
թէ չլատահեցա՞ն այնպիսի խնդիրներ,
յորս ինքը կամ շատ քիչ խօսեցաւ և
կամ բնաւ չխօսեցաւ : Ինչ զարմանալի
բան . Մասին որ ազգային լուրերը հրա-
տարակէլու համար այնչափ փոյթ չցու-
ցունէր, մեծ . Մուրատեանի խնդրոյն մէջ
թեկըր կսօթթէ և առջին անգին կիյնայ
տեղեկագիր ձեռք անցունել ու հրատա-
րակէլու : Աստիարարարան կվազէ . Ս .
Աստրիարը չոր կներկայանայ, նամակ
կըրէ և վերջապէս տեղեկագիրը կետանայ
ու մեծ դանձ մը դտածի պէս սքանչանա-
լով կհրատարակէ զայն՝ իրեւ թէ իրեն
յատկապէս ուղղուած ըլլայ : Ահաւասիկ
ծանձաղամտութեան կամ շահախնդրու-
թեան դործ մը :

Միթէ Մասին այսպէս ամենայն զօ-
րութեամբ մրցեցա՞ւ երբ Ալէշիկեալ իւր
քթին տակ կրկնակնութեան խնդիր մը ե-
րեցաւ : Արդեօք իրեն շատ մօտ ըլլալուն
համար է որ զանց կընէ : Աղարմանալի
որ խղճահար, եկեղեցւոյ օրինաց ջերմ
նախանձախնդիր և արդարութեան պաշտ-

պան Մասիսը կհանդուրժէ զրեթէ իրեն
դրացի եղող երկու ապօրինաւոր ամու-
սիններ տեսնել, և երկու տող բան չգը-
րէր կամ իւր . Ալաղարջին չյանձնէր որ
տրամախօսէ : Արդեօք սքանչանալու պատ-
ճա՞ռ մը կայ :

Մասին և Ջ. Քլեռնիոյ Ծագիկ տ-
նուն հանգիսին մէջ վէճ մը բացուած է :
Ծաղիկը անցեալները Փունջի համար՝ ին-
պա՞ռա՞նէ, իսկ Մասին հոմար պաշտ-
նական է ըսած էր : Մեր չուղեցինք պա-
տասխանել ինքնին ըսելով թէ . եթէ
Փունջի բաժինը պառաւարանութիւն է,
Ծաղիկ բաժինն ալ որպա՞ռա՞նէ է :
Իսկ Մասին Ալաղարջը չիցցաւ լռել և
սկսաւ վիճել, որով վաղարշարանութեան
ու վարաժարանութեան կռիւ մ'է փրը-
թաւ : Թո՞ղ այս երկուքը իրարու գլուխ
պատռեն, մեզ փոյթ չէ : Բայց զարմա-
նալի է որ խեղճուկ Ալաղարջը այս վեր-
ջին սնտիարանութեանք մէջ Փունջը
խառնելով, Ալարաժի երկրպագու կան-
ուանէ զՓունջ : Եղբայր Ալաղարջ միթէ
կրնայ ապացուցանել թէ Փունջն այս կամ
այն ժամանակ Ալարաժի երկրպագութիւն
ըրած է : Մասին կարտմտի երբ պաշտօ-
նական բառը լռէ . պաշտօնական ըլլալն ո՞չ
ամօթ և ո՞չ անպատուութիւն է, բայց
Մասին երբեմն ջանաց պաշտօնական ըլ-
լալ այնպիսի պայմաններով, որոնք ամօթ
ու անպատուութիւն բերին ու կրեցին
Մասին . զրով յայտնեց Ալարաժեան
թէ պատրաստ է ամեն գործոց ու ձեռ-
նարկութեանցը ջատագով ու պաշտպան
կանդնիլ : Ալարաժիները այն ատեն չըն-
դունեց այսպիսի առաջարկութիւն մը, ըստ
որում չէր ուզիր շողորմորթիլ : Արդ՝ Ալա-
ղարջը կհարցունեմք, թէ իւր Մասին է
երկրպագու, թէ Փունջը : Այսպիսի Ալա-
ղարջի վրայ, որ իրեն անձանթօթ եղող
խնդրոց մէջ կմտնէ և սխալ կգործէ :

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

Իտալիոյ թագաւորն 50 հազար Քրանդ պարգեւեր է, վերջն հռոմէական կռուոց մէջ վերաւորեալ կարիպալտեանց բաժնելու համար :

—Անգղիոյ կառավարութիւնը որոշեր է որ այսուհետեւ պաշտօնէից ամսականները ամեն ամսաշրջուի վճարուին, մինչդեռ հիմայ երեք ամիս անգամ մը կը տրուէր :

—Աւստրիոյ կայսրը 15 խմբադրաց պատուանշաններ ընծայեր է, իւր կառավարութեան ներկայ ընթացից վրայ դուրսեմամբ խօսած ըլլալուն համար :

—Կարիպալտի որդիքը Անգղիա փախեր են, իրենց հայրն ու ընտանիքը առնելով Ամերիկա գաղթելու դիտաւորութեամբ :

—Վերջն յեղափոխութեան ժամանակ վախճանեալ կարիպալտեանց որդւոց ու ընտանեաց համար, յանուն ազգին թոշակներ սահմանուեր են :

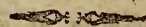
—Ուստիոյ կառավարութեան հրաւիրանօք, Լեհաստան դացող գերմանացիք չկրնալով ապրուստ գտնել և հետեւաբար յետին թշուառութեան մէջ մնալով, սկսեր են դռնէ դուռ հաց մուրալ և իրենց հայրենիքը վերադառնալ :

—Արսուի թէ Միացեալ Աստանդաց կառավարութեան կողմանէ բողոքական քահանայ մը Հռոմ դրկուեր է, Պապը Ամերիկա հրաւիրելու համար :

ԾԱՆՈԹՅՈՒՆԵՐ

Օրագիրս ձեռքէ ձախուկէ զատ, առ այժմ կ'աւանդուի նաև Մասնուստ փաշա Քաշըզի խանի քովի գրավաճառին խանութը, Մէրճանը Մարգարեանի և Մասնուստ փաշա Քաշաֆեանի խանութները : Պահէ գափու Իճիսապի զեմի

զբօսարանը : Պէշիկթաշ ծխավաճառ Պետրոս աղային խանութը : Տակաւին ուրիշ տեղեր ալ պիտի որոշուին :

Թանգարան կ'ըլլին, Հարստաշին, Լաշաֆան-թին հոգեկան, Տէր 1. Մեծարգոյ Տոքթոր Մ. Բ. Ի. Թիւ ճեանի աշխատասիրութեամբ, այս անունով տետրակ մը հրատարակիլ օկուտ, որ բոլոր գրավաճառաց խանութները կը ծախուի ի զին 60 փարակ :

Առողջարանութիւն անուն ամենատաշտակար զբոյլը բոլոր ազգայնոց զիւրամատչելի ընելու համար, զինը ութնէն չորս շրջի իջած, կ'ստուի Մասնուստ — փաշա Քաշըզի — խանի դրան քով գրավաճառ Պ. Մէրզի խանութը :

ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒԹԻՒՆԵ

Իշխիւր Արազամ աղա Մատթէոսեան :
 Կէշէ Մարտիրոս աղա Մ. Ազաւան :
 Պաշէճի Պետրոս աղա Յ. Գրիգորեան :
 Առաքաղ Արազամ աղա Սարգիս :
 Մէշիւր Գեղա Մ. Միքայէլ աղա Հ. Թիւ ճեան :
 Իշխիւր Ղուկաս աղա Պալմազարեան :
 Տրաշիւր Խաչատուր աղա Էլմասեան :
 Սաֆա խաչատուր աղա Սարճեան :
 Սեֆա Սարգիս աղա Յ. Արզարեան :
 Երշիւր Կիրակոս աղա Գազանճեան :
 Հալիւր Նիկողոս աղա Տ. Մարգարեան :
 Արաշիւր Մ. Մարտիրոս աղա Թէփէթլեան :
 Թոֆա Գեորգ աղա Սեֆէրեան :
 Արաշ Մինաս աղա Մկրտիչեան ժամադրծ :
 Կարէն Ազեկանդր աղա Տ. Ներսիսեան :
 Բէշ Մեքսի աղա Ճանթէմբեան :
 Առաքաղ Յովհաննէս աղա Յովակիմեան :
 Եփէլիւր :
 Իշխիւր Տ. Պօղոս քահանայ :
 Կէշիւր և Ղարաի Տ. Պօղոս քահ Մկրտիչեան :
 Եւ Պ. Խ. Գարագաշեան :
 Պաշալան Յարութիւն աղա Յակոբեան :
 Ռոմա Դաւիթ աղա Պալասան :

ՏԵՐՈՒՆ ԵՒ ՏԵՐ
 Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
 ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. Ե. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ